

БИЧИЛ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ, ҮЙЛЧИЛГЭЭГ ДЭМЖИХ ТУХАЙ АНХДАГЧ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ДЭЛГЭРЭНГҮЙ ТАНИЛЦУУЛГА

НЭГ. ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙГ БОЛОВСРУУЛАХ ҮНДЭСЛЭЛ, ШААРДЛАГА

1.1 Хууль зүйн үндэслэл, шаардлага

Улсын Их Хурлын 2020 оны 52 дугаар тогтоолоор баталсан “Алсын хараа-2050” Монгол улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлогын баримт бичигт “Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих, бизнес эрхлэх арга, ур чадварыг хөгжүүлж, жижиг, дунд бизнес эрхлэлтийн өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлнэ”, “Бичил, жижиг, дунд бизнесийг дэмжих орчин бэхжиж, төлөвшсөн байна”, “Нийгмийн бүх салбарт тэгш бус байдлыг багасгаж, дундаж орлоготой иргэдийн тоог нэмэгдүүлж, амьдралын чанарыг дээшлүүлнэ”, “Олон улсад өрсөлдөх чадвартай бичил, жижиг, дунд бизнес эрхлэгчдийг хөгжүүлж, ажлын байрыг нэмэгдүүлнэ” гэж, Засгийн газрын 2019 оны 156 дугаар тогтоолоор баталсан “Жижиг дунд үйлдвэрийг дэмжих үндэсний хөтөлбөр”- т “жижиг, дунд үйлдвэр эрхлэгчийн ангилал, дэмжлэгийг оновчтой болгох, дэмжигч байгууллагын эрх үүргийн талаарх эрх зүйн орчинг боловсронгуй болгох” гэж тус тус заажээ.

Түүнчлэн Монгол Улсын Их Хурлын 2024 оны 21 дүгээр тогтоолоор батлагдсан **“Монгол Улсын Засгийн газрын 2024–2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр”**-т тогтвортой ажлын байр бий болгосон жижиг, дунд бизнес эрхлэгч, хувиараа хөдөлмөр эрхлэгчийг татвар, эдийн засгийн бодлогоор дэмжих, бичил, жижиг, дунд бизнесийн урт хугацаатай, хүү багатай санхүүжилтийн хүртээмжийг нэмэгдүүлэх, бизнес инкубацын үйлчилгээг хөгжүүлэх, гарааны бизнесийг дэмжих, санхүүгийн бүтээгдэхүүний хүртээмжийг нэмэгдүүлэх, татварын орчныг боловсронгуй болгох, бичил, жижиг, дунд бизнес эрхлэгчдэд таатай санхүүгийн орчин бүрдүүлэх арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр тусгасан.

Монгол Улсын Их Хурлын 2025 оны 109 дугаар тогтоолын 1 дүгээр хавсралтын “Монгол Улсыг 2026-2030 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэл”-ийн 1.2-т “Хөдөлмөр эрхлэлтийн түвшнийг нэмэгдүүлэх бодлогыг хэрэгжүүлж, цалин хөлс, нийгмийн даатгалын уялдаа холбоог сайжруулах замаар зохистой хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлж, дундаж давхаргын эзлэх хувийг нэмэгдүүлэх” гэж, 7.1-д “Бизнес эрхлэх орчныг сайжруулж, зах зээл дэх төрийн оролцоог багасгах, шударга өрсөлдөөнийг дэмжих, бизнес эрхлэгч, хөрөнгө оруулагчийн эрх ашгийг хамгаалах, татварын болон гаалийн шинэчлэлийг гүнзгийрүүлж, Монгол Улсын өрсөлдөх чадварын үзүүлэлтийг сайжруулах” гэж, мөн Монгол Улсын Их Хурлын Байнгын хорооны 2025 оны 14 дүгээр тогтоолоор жижиг, дунд үйлдвэр, үйлчилгээг дэмжих эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгох, холбогдох хууль тогтоомжийн уялдаа холбоог хангах чиглэлийг Засгийн газарт өгсөн нь бичил үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхлэгчдийн эрх зүйн орчныг шинэ шатанд боловсронгуй болгох бодлогын шаардлагыг илэрхийлж байна.

1.2 Практик шаардлага

Монгол Улсын хувьд 2024 оны байдлаар бүртгэлтэй 261,157 аж ахуйн нэгжээс 108,378 аж ахуйн нэгж үйл ажиллагаа явуулж байгаа бөгөөд тэдгээрийн 76.2 хувь буюу 82,562 нь жижиг, дунд үйлдвэрийн салбарт хамаарч байна. Жижиг, дунд үйлдвэр, үйлчилгээг дэмжих тухай хуулийн 5 дугаар зүйлд заасан ангиллын дагуу бичил

үйлдвэр, үйлчилгээ эрхлэгч аж ахуйн нэгж 54,239, жижиг үйлдвэр, үйлчилгээ эрхлэгч аж ахуйн нэгж 23,562, дунд үйлдвэр, үйлчилгээ эрхлэгч аж ахуйн нэгж 4,761 байна. Мөн нийт хөдөлмөр эрхлэлтийн 40.1 хувь буюу 549,791 иргэн жижиг, дунд үйлдвэрийн салбарт ажиллаж байна. ЖДҮ нь 800 мянган хүн буюу Монгол Улсын нийт ажиллах хүчний 57 хувийг ажлын байраар хангаж байна¹.

Монгол Улсад үйл ажиллагаа явуулж буй ЖДҮ-ийн 59 хувь буюу дийлэнх нь жилийн 50 хүртэлх сая төгрөгийн эргэлтийн хөрөнгөтэй үйл ажиллагаа явуулдаг бичил бизнес эрхлэгчид байна.

Сүүлийн 2 жилийн байдлаар нийт жижиг, дунд үйлдвэр, үйлчилгээ эрхлэгчдийн дийлэнхийг бичил бизнес эрхлэгчид эзэлж байна. Тухайлбал, 2020 оны байдлаар нийт жижиг, дунд үйлдвэр, үйлчилгээ эрхлэгчдийн 84,51 %, 2021 онд 80,99 хувийг бичил үйлдвэр, үйлчилгээ эрхлэгчид эзэлсэн байна².

Жилийн борлуулалтын орлогын хэмжээгээр нь ангилж үзвэл 50 сая төгрөг хүртэл орлоготой бизнес эрхлэгчдийн тоо нийт жижиг, дунд үйлдвэр, үйлчилгээ эрхлэгчдийн 48 хувийг эзэлж байна. Жижиг, дунд үйлдвэрлэлийн тухай хуулиар тодорхойлсон бичил бизнес эрхлэгчид нь 300 хүртэл сая төгрөгийн борлуулалтын орлоготой гэж байгаа боловч нийт ЖДҮ эрхлэгчдийн бараг 50 орчим хувь нь 50 хүртэл сая төгрөгийн борлуулалтын орлоготой этгээдүүд байна. Үүн дээр хувиараа бизнес эрхлэгч иргэдийг нэмбэл дээрх үзүүлэлт нэмэгдэнэ.

Жижиг, дунд үйлдвэрийн газрын ирүүлсэн мэдээллээр 2020-2024 онд жижиг, дунд үйлдвэр, үйлчилгээ эрхлэгчдээс нийт 520,8 тэрбум төгрөгийн төсөвт өртөг бүхий 3865 төслийн санал ирүүлснээс 24,8% буюу 960 төсөлд л зээл олгожээ. 2018-2020 оны байдлаар жижиг, дунд үйлдвэр эрхлэгчдийн зээлийн санхүүжилт, төслийн тоог харгалзаж үзвэл 2018 оны байдлаар 212 төсөлд 96.3 тэрбум төгрөгийн, 2019 оны байдлаар 451 төсөлд 47.4 тэрбум төгрөгийн, 2020 оны байдлаар 249 төсөлд 22.8 тэрбум төгрөгийн зээлийн санхүүжилтийг олгожээ. Энэ нь нэг төсөлд ногдох дундаж зээлийн хэмжээ 90-100 сая төгрөг болох нь харагдаж байгаа бөгөөд дээр дурдсан нийт ЖДҮ эрхлэгчдийн 50 орчим хувийг эзлээд байгаа бичил бизнес эрхлэгчдэд төрөөс үзүүлж байгаа зорилтот зээлийн санхүүжилт, дэмжлэг хүртээмжгүй байгаа нь харагдаж байна.

Хууль хэрэгжиж эхэлснээс хойших хугацаанд хийсэн судалгааны дүнгээс үзэхэд уул уурхай, хүнд үйлдвэрлэлийн эрчимтэй хөгжлийг даган жижиг, дунд үйлдвэрийг кластер хэлбэрээр хөгжүүлэх, нэмүү өртгийн сүлжээнд нэгдэхийг дэмжих, байгаль орчинд ээлтэй, импортыг орлох болон экспортын чиг баримжаатай бэлэн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийг урамшуулах, энэ чиглэлийн сургалт, сурталчилгааг өргөтгөх, бичил, жижиг, дунд үйлдвэр эрхлэгчид төрөөс олгож буй хөнгөлөлттэй зээлийг оновчтой болгох, нөхөн сэргээгддэггүй газрын хэвлийн баялгийн орлогоос нөхөн сэргээгддэг хүнс, хөдөө аж ахуйн болон бичил, жижиг, дунд үйлдвэрлэл, үйлчилгээний салбарыг дэмжих тогтолцоог бүрдүүлэх зэрэг үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх, холбогдох эрх зүйн харилцааг бүрдүүлэх хэрэгтэй байна.

¹ Монголын бичил болон жижиг бизнес эрхлэгч эмэгтэйчүүдэд ковид-19 цар тахлын үзүүлж буй нөлөөллийн үнэлгээ-эцсийн тайлан. 2021 он

² Монгол Улсын жижиг, дунд үйлдвэр, үйлчилгээний талаарх лавлагаа, мэдээлэл, 4 дэх тал

Бичил үйлдвэр, үйлчилгээ эрхлэгчдийн өмнө тулгамдаж буй гол хүндрэл нь санхүүжилтийн хүртээмж, барьцаа хөрөнгийн шаардлага, бизнесийн мэдлэг мэдээллийн дутагдал, татвар болон нийгмийн даатгалын ачаалал, тоног төхөөрөмж, түүхий эдийн өртөг, бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний борлуулалтын суваг хязгаарлагдмал байдал юм. Бизнесээ эхлүүлж буй иргэн, өрхийн бизнес эрхлэгч, иргэдийн бүлэг нь үл хөдлөх хөрөнгийн барьцаагүйгээс зээлд хамрагдах боломжгүй, арилжааны банкны хэрэглээний зээлээр бизнесээ санхүүжүүлэх, эсхүл үйл ажиллагаагаа албан бус хэлбэрээр үргэлжлүүлэх нөхцөл байдал түгээмэл байна.

Монгол Улсын Их Хурлын даргын 2024 оны 82 дугаар захирамжаар “Жижиг, дунд үйлдвэр, үйлчилгээг дэмжих тухай хуулийн хэрэгжилттэй танилцаж, бичил үйлдвэр, үйлчилгээ эрхлэгчдийг дэмжих тогтолцоог оновчтой болгох чиглэлээр санал, дүгнэлт гаргах, холбогдох хуулийн төсөл боловсруулах үүрэг бүхий ажлын хэсэг”-ийг байгуулсан ба тус ажлын хэсэг нь Жижиг, дунд үйлдвэр, үйлчилгээг дэмжих тухай хуульд хэрхэн өөрчлөлт оруулах талаар санал авч, хэлэлцүүлэг зохион байгуулан /Орхон, Дархан-Уул, Хөвсгөл, Булган, Дорноговь аймаг, Нийслэлийн жижиг, дунд үйлдвэр, үйлчилгээ эрхлэгчдийн дунд/ хэлэлцүүлгийн явцад иргэд, ААНБ, төрийн захиргааны байгууллагаас гаргасан саналыг хуулийн төсөлд тусгаж ажилласан. Бичил үйлдвэрлэл, үйлчилгээг дэмжих талаарх хийгдсэн дараах судалгаа байна. Үүнд:

- 2025 оны 04 дүгээр сарын 18-ны өдөр УИХТГ-ын Парламентын судалгаа, хөгжлийн хүрээлэнгээс “Бичил, жижиг, дунд бизнес эрхлэгчдэд төрөөс үзүүлж буй дэмжлэг: гадаад орнуудын туршлага сэдэвт”;
- 2025.09.11-ний өдөр “Жижиг дунд үйлдвэр үйлчилгээг дэмжих тухай хуулийн зарим зүйл, заалтын хэрэгжилтийн үг дагаварт хийсэн үнэлгээний тайлан”.

ХХААХҮЯ-аас мөн 2024 онд “Жижиг дунд үйлдвэр үйлчилгээг дэмжих тухай хуулийн зарим зүйл, заалтын хэрэгжилтийн үг дагаварт хийсэн үнэлгээний тайлан” зэргийг ирүүлсэн байна. Дээрх тайлан, судалгааны ажлуудад одоогийн хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж буй хуульд ЖДҮҮ эрхлэгчид тэр дундаа бичил бизнес эрхлэгчдийг дэмжих эрх зүйн орчныг нарийвчлан зохицуулах нь зүйтэй байна хэмээн дүгнэсэн байна.

Хоёр. Хуулийн төслийн ерөнхий бүтэц, зохицуулах харилцаа, хамрах хүрээ

Хуулийн төсөлд бичил бизнес эрхлэгч ААНБ-аас бусад бичил бизнес эрхлэгч иргэн, иргэдийн бүлэг, өрхийн бизнес эрхлэгчдийн хэмжээ хязгаарыг тодорхойлох, санхүүжилтийн хүртээмжийг нэмэгдүүлэх зээл авах боломжийг нэмэгдүүлж, татварын болон нийгмийн даатгалын хууль тогтоомжийн хүрээнд дэмжлэг, үзүүлэх, төрийн байгууллагын эрх, үүрэгтэй холбогдсон харилцааг зохицуулна

1/ Бичил бизнес эрхлэгчдийн хүрээг тэлж, оновчтой тодорхойлох

Одоо хүчин төгөлдөр үйлчилж буй Жижиг, дунд үйлдвэр, үйлчилгээг дэмжих тухай хуулиар "бичил үйлдвэр, үйлчилгээ эрхлэгч" гэж зөвхөн аж ахуй нэгжийг хэлнэ гэж тодорхойлсон. Бичил, жижиг, дунд бизнес эрхлэгчдийг дэмжих суурь хуулийн зохицуулалтаас олон бизнес эрхлэгчид орхигдож буй нөхцөл байдал бий болоод байгаа тул бичил үйлдвэрлэл үйлчилгээ эрхлэгч гэдэг нэр томъёонд хамаарагдах субъектийн хүрээг тэлэхийн зэрэгцээ зах зээлийн нөхцөл байдал, нийт ЖДҮ эрхлэгчдийн

борлуулалтын орлогын хэмжээг харгалзан бодит нөхцөл байдалд тулгуурлан бичил бизнес эрхлэгч ААНБ-тай холбогдох харилцааг Жижиг, дунд үйлдвэр, үйлчилгээг дэмжих тухай хуулийн үйлчлэлд хэвээр үлдээж, ААНБ-ын зохион байгуулалтад ороогүй бусад иргэн, иргэдийн бүлэг, өрхийн бизнес эрхлэгчидтэй холбоотой харилцааг зохицуулах нь зүйтэй гэж үзэж байна.

Өөрөөр хэлбэл заавал хуулийн этгээд байгуулахгүйгээр иргэн өөрөө бизнесээ эрхлэх, иргэд хамтран ажиллах гэрээний үндсэн дээр хуулийн этгээд байгууллахгүйгээр **“иргэдийн бүлэг”** хэлбэр бизнесийн үйл ажиллагаа явуулах боломжтой бөгөөд түүнийг бизнес эрхлэгчээр бүртгэн төрийн бодлогын болоод санхүүгийн дэмжлэг авах боломжийг бүрдүүлнэ.

2/ Төрөөс хэрэгжүүлж буй төсөл хөтөлбөр арга хэмжээг ил тод, хүртээмжтэй болгох, бичил үйлдвэр, үйлчилгээ эрхлэгчдийг чадавхжуулах тусгайлсан бие даасан хөтөлбөрийг гаргаж, хэрэгжилтийг хангуулах

Жижиг, дунд үйлдвэр, үйлчилгээ эрхлэгч нь төрөөс хэрэгжүүлж байгаа хөтөлбөр, төсөл, арга хэмжээнд хамрагдах, санхүүгийн дэмжлэг авах эрхтэй байх хэдий ч уг эрхээ хэрэгжүүлэхэд мэдээлэл дутмаг, нийтэд тэгш хүртээмжгүй байна.

Тиймээс төрөөс хэрэгжүүлж байгаа хөтөлбөр, төсөл, арга хэмжээ, зээлд хамрагдах тэгш байдал, хүртээмжийг нэмэгдүүлэх, зээл олгох үйл явцыг нээлттэй ил тод болгох цогц арга хэмжээг авч хэрэгжүүлснээр дээрх сөрөг нөхцөл байдал арилна.

Тэр дундаа бичил үйлдвэр, үйлчилгээ эрхлэгчдийн хууль, эдийн засаг, санхүү, маркетинг, менежмент зэрэг олон салбарын мэдлэг, мэдээллийг дээшлүүлэх, мэдээллийн ил тод байдлыг хангахад чиглэсэн бие даасан цогц хөтөлбөр хэрэгжүүлснээр бичил бизнес эрхлэгчид ихээр нэмэгдэнэ. Санхүүгийн мэдлэг мэдээллийг сайжруулах бие даасан хөтөлбөрийг бий болгон хэрэгжүүлснээр үйлдвэрлэл, үйлчилгээ, бизнестээ хэрэгцээтэй санхүүжилтийг зөв тодорхойлох, татвар санхүүгийн талаар мэдлэг мэдээлэл нь сайжирч үр ашигтай хөрөнгө оруулалт хийх нөхцөл боломжийг бичил бизнес эрхлэгчдэд олгоно.

3/ Төрөөс үзүүлэх дэмжлэгийг оновчтой болгох, татварын таатай орчныг бүрдүүлэх

Бичил бизнес эрхлэгчдийн хувьд нэн түрүүнд тулгардаг, хамгийн их хөрөнгө оруулалт шаарддаг зүйл нь үйлдвэрлэл, үйлчилгээний тоног төхөөрөмжийн асуудал байдаг. Импортоор оруулж ирдэг тоног төхөөрөмж, сэлбэг хэрэгсэл, шаардлагатай түүхий эд бүтээгдэхүүнийг Гаалийн болон Нэмэгдсэн өртөгийн албан татвараас тодорхой хугацаанд чөлөөлөх нь бизнес эрхлэгчдэд бодит дэмжлэг болно.

Манай улсын хувьд тулгамдаад байгаа гол асуудлын нэг нь хөдөлмөрийн харилцаан дахь хүний нөөц болон ажиллах хүчний чадамжийн асуудал байдаг. Бизнес эрхлэгчдийн хувьд бизнесийн үйл ажиллагаагаа өргөжин тэлэх, санхүүжилтээ оновчтой зүйлд зарцуулах, ажилтнууддаа хангалттай хэмжээний цалин хөлс олгох зэрэгт томоохон хүндрэлийн нэг нь Нийгмийн даатгалын шимтгэлийн асуудал юм. Иймд анхлан үүсэн байгуулагдаж буй бичил бизнес эрхлэгчдийг ажил олгогчдийн нийгмийн даатгалын шимтгэлээс чөлөөлөх зохицуулалтыг нэмэлтээр оруулснаар төрөөс

бодлогын болоод санхүүгийн, хөдөлмөрийн харилцаанд үзүүлж буй томоохон дэмжлэг хөшүүрэг болж өгнө.

4/ Төрийн бодлогын дэмжлэгээг үйлдвэр, үйлчигээний борлуулалтыг өргөтгөх

Бичил үйлдвэр, үйлчилгээ эрхлэгч нарын үйлдвэрлэсэн эцсийн бүтээгдэхүүний борлуулалтыг дэмжих, нэмэгдүүлэх нь хамгийн чухал асуудлын нэг болоод байгаа бөгөөд нөгөө талаас үйлдвэрлэгч нарын хөдөлмөрийн бүтээмж, бүтээгдэхүүний чанар, нэр төрлийг сайжруулах шаардлагатай байна. Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах ажиллагааны хүрээнд уг дэмжлэг үзүүлэх асуудлыг зохицуулсан байдгийг бичил бизнес эрхлэгчдийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг худалдан авах байдлаар зохицуулалт хийнэ.

Үүний зэрэгцээ улс орны хөгжил дэвшилд хэрэгтэй дэд бүтцийн болоод нийгмийн суурь үйлчилгээний томоохон төсөл хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлэх зорилго бүхий Төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийн тухай хууль 2022 онд шинэчлэгдэн батлагдсан. Тус хуулийн хүрээнд хэрэгжиж байгаа төсөл хөтөлбөрүүдийн дагуу Засгийн газраас гэрээ байгуулахдаа тодорхой хувийн худалдан авалтийн үйл ажиллагааг дотоодын үйлдвэрлэгчид, тэр дундаа бичил бизнес эрхлэгчдийн бүтээгдэхүүн үйлчилгээнээс худалдан авахтай холбоотой эрх зүйн зохицуулалтыг нэмснээр томоохон төсөл хөтөлбөрүүдийг дагаад бичил бизнес хөгжих боломжийг бий болгоно.

5/ Зээлийн хүртээмжийг нэмэгдүүлэх

Сүүлийн 2 жилийн байдлаар нийт ЖДҮ эрхлэгчдийн дийлэнхийг буюу 80 орчим хувийг бичил ЖДҮ эрхлэгчид эзэлж байна гэж дээр дурдсан. Гэтэл тус бичил бизнес эрхлэгчдийн хувьд эргэлтийн хөрөнгөө сайжруулах төслөө хэрэгжүүлэхэд дутагддаг санхүүжилтийг авахад хамгийн дутагдалтай нэг асуудал нь зээл авахад шаардагддаг барьцаа хөрөнгийн асуудал юм. Өнөөгийн хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж байгаа хууль тогтоомжийн хүрээнд Жижиг дунд үйлдвэрлэлийг дэмжих сангаас зээлийн санхүүжилт авахад заавал барьцаа хөрөнгө, тэр дундаа үл хөдлөх хөрөнгийн барьцааг шаардаж байгаа нь үйл ажиллагаа эхлүүлж байгаа бичил бизнес эрхлэгчдэд ихээхэн хүндрэлийг бий болгодог.

Иймээс бичил бизнес эрхлэгчдийн эхлэлтийн хөрөнгийн санхүүжилт болох 20 хүртэл сая төгрөгийн санхүүжилтийг барьцаагүйгээр олгох, зөвхөн үл хөдлөх хөрөнгөөр барьцаа хөрөнгө хийдэг зохицуулалтыг өргөтгөн, хөдлөх хөрөнгө болон хамтран ажиллах гэрээний хүрээнд ажиллаж байгаа иргэд баталгаа гаргах, барьцаа хөрөнгө гаргах зэрэг зохицуулалтын өргөн хувилбаруудыг хууль, журмын хүрээнд оруулснаар санхүүжилт авах боломжийг нэмэгдүүлэх юм.

Мөн Жижиг дунд үйлдвэрлэлийг дэмжих сангийн зээлийн санхүүжилт нь түлхүү жижиг, дунд бизнес эрхлэгчдийн ангилалд буюу 50 сая төгрөгөөс дээш борлуулалтын орлоготой этгээдүүдэд олгогдож байгаа тул зорилтот хэсгийн бичил бизнес эрхлэгчдийн эхлэлтийн хөрөнгийн болон үйл ажиллагаагаа өргөжүүлэх хөрөнгө оруулалтын санхүүжилт болгох Бичил бизнесийг дэмжих санг тусгайлан байгуулж санхүүгийн дэмжлэгийн хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.

Гурав. Хуулийн төсөл батлагдсаны дараа үүсч болох нийгэм, эдийн засгийн үр дагавар

Хуулийн төслөөр бичил бизнес эрхлэгч гэсэн нэр томъёоны хүрээнд эрх зүйн зохицуулалт хийснээр төрийн санхүүжилтийн томоохон дэмжлэгийг хэрэгжүүлэх Жижиг дунд үйлдвэрлэлийг дэмжих сангаас аль ч түвшний бичил бизнес эрхлэгчид дэмжлэг санхүүжилт авах боломж нэмэгдэнэ. Мөн хамтын санхүүжилтийн зохицуулалтыг оруулж ирснээр санхүүжилтийн нэмэлт хувилбарууд нэмэгдэнэ. Мөн татварын болон нийгмийн даатгалын бодлогын зохицуулалтаар бичил бизнес эрхлэгчдэд тусгайлан дэмжлэг үзүүлснээр ажлын байр нэмэгдэх, хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих бодит үр нөлөө гарна.

Дөрөв. Хуулийн төсөл нь Монгол Улсын Үндсэн хууль болон бусад хуультай хэрхэн уялдах, уг хуулийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон цаашид шинээр боловсруулах буюу нэмэлт, өөрчлөлт оруулах, хүчингүй болгох хуулийн талаар

Хуулийн төслийг Монгол Улсын Үндсэн хууль, бусад хуультай нийцүүлэн боловсруулах болно.

Уг хуулийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдуулан, Төсвийн тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай, Засгийн газрын тусгай сангийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Үндэсний баялгийн сангийн тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай, Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Газрын тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай, Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Нэмэгдсэн өртгийн албан татвараас чөлөөлөх тухай, Нийгмийн даатгалын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хууль, Гаалийн татвараас чөлөөлөх тухай хуулийн төслийг боловсруулна.